

METODOLOŠKO POJASNILO

Tatjana Škrbec

IZDATKI ZA FORMALNO IZOBRAŽEVANJE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Izdatki za formalno izobraževanje, Slovenija, letno (Prva objava)
- Izdatki za formalno izobraževanje, Slovenija, letno (Elektronska objava)

December 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	8
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	11

1 NAMEN

Namen objave podatkov o izdatkih za formalno izobraževanje je prikazati podatke o finančnih sredstvih, ki so bila namenjena za formalno izobraževanje mladine in odraslih v Sloveniji.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (ES) št. 452/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o pripravi in razvoju statističnih podatkov o izobraževanju in vseživljenjskem učenju glede statističnih podatkov o sistemih izobraževanja in usposabljanja (CELEX: 32008R0452) ter Uredba Komisije (EU) št. 912/2013 o izvajanju Uredbe (ES) št. 452/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o pripravi in razvoju statističnih podatkov o izobraževanju in vseživljenjskem učenju glede statističnih podatkov o sistemih izobraževanja in usposabljanja.

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, so izdatki za formalno izobraževanje. Te spremljamo po posameznih ravneh izobraževanja, glede na vir in vrsto izdatka ter po namenu porabe.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja so izdatki za formalno izobraževanje.

Izbor enot opazovanja je popoln. Zajeti so vsi izdatki namenjeni za financiranje formalnega izobraževanja.

Spremljamo izdatke za formalno izobraževanje v poučevalnih in ne-poučevalnih izobraževalnih ustanovah, ki izvajajo in/ali organizirajo izvajanje formalnega izobraževanja za mladino in odrasle oziroma izvajajo podporne storitve v povezavi s formalnim izobraževanjem (cca 1000 enot). Spremljamo tudi transferje v povezavi s formalnim izobraževanjem dodeljene zasebnemu sektorju ter porabo gospodinjstev za formalno izobraževanje zunaj izobraževalnih ustanov. Podatke razvrščamo po posameznih ravneh izobraževanja, glede na vir in vrsto izdatka ter po namenu porabe.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Vir nekaterih podatkov so obstoječa raziskovanja SURS-a:

- Raziskovanji Udeleženci pred terciarnega izobraževanja in tisti, ki so izobraževanje na teh ravneh zaključili (ŠOL-DOTERC) in Vpis študentov v višješolsko in visokošolsko izobraževanje (ŠOL-ŠTUD) sta vir podatkov za zajem poučevalnih izobraževalnih ustanov (šole, ki izvajajo programe formalnega izobraževanja); Podatki o številu udeležencev izobraževanja po ravneh izobraževanja iz navedenih raziskovanj so (skupaj s podatki MIZŠ o povprečnih cenah programov na udeleženca) vir za oceno razporeditve sredstev/porabe po ravneh izobraževanja in vir za izračun skupnih izdatkov na udeleženca.

- Raziskovanje Poraba gospodinjstev (APG): vir podatkov o izdatkih gospodinjstev za izobraževalne izdelke in storitve zunaj izobraževalnih ustanov;

- Raziskovanje Raziskovalno-razvojna dejavnost pri izvajalcih (R-RD-IZV): vir za ločen prikaz podatkov o sredstvih za raziskovalno-razvojno dejavnost v visokoškolskem sektorju;

- Raziskovanje Stroški dela: vir podatkov o šolninah za formalno izobraževanje, ki jih podjetja plačujejo za svoje zaposlene;

Primarni vir podatkov o javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkih za izobraževalne ustanove (javne/zasebne; poučevalne/ne-poučevalne) ter o porabi sredstev v teh ustanovah so zaključni računi izobraževalnih ustanov (AJPES).

Dodatni vir, za primerjavo podatkov o proračunskih sredstvih iz zaključnih računov (na agregatni ravni) so proračunske evidence, predvsem te evidence:

- Ministrstva za vzgojo in izobraževanje (MVI) in Ministrstva za visoko šolstvo znanost in inovacije (MVZI);
- občin - vir teh podatkov na agregatni ravni je Ministrstvo za finance (MF).

MVI posreduje tudi podatke o povprečnih cenah programov formalnega izobraževanja na udeleženca, kot pomoč za oceno razporeditve izdatkov/porabe po ravneh izobraževanja.

Vir podatkov o javnih transferjih zasebnemu sektorju so tudi proračunske evidence drugih ministrstev, ki financirajo formalno izobraževanje:

- Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada RS (poraba sredstev v povezavi s formalnim izobraževanjem v okviru navedenih institucij; pomoči študentom – štipendije, subvencije za prehrano študentom; transferi drugim zasebnim entitetam);

- Ministrstva za okolje, podnebje in energijo (subvencije za prevoze dijakov in študentov).

6 DEFINICIJE

Ravni izobraževanja

Izdatki za formalno izobraževanje se razvrščajo po ravneh izobraževanja v skladu z zahtevami mednarodnega poročanja oz. z veljavno različico mednarodne klasifikacije izobraževanja/izobrazbe ISCED. Te ravni so:

- Izobraževanje v zgodnjem otroštvu (ISCED 0)

o Razvoj izobraževanja v zgodnjem otroštvu (ISCED 01): tu so vključeni izdatki za vrtce, in sicer ocenjeni del izdatkov za prvo starostno obdobje;

o Predšolsko izobraževanje (ISCED 02): tu so vključeni izdatki za vrtce, in sicer ocenjeni del izdatkov za drugo starostno obdobje;

- Primarno izobraževanje (ISCED 1): tu so vključeni izdatki za osnovnošolsko izobraževanje, in sicer ocenjeni del izdatkov za prvo in drugo izobraževalno obdobje osnovnošolskega izobraževanja (od 1. do vključno 6. razreda);

- Nižje sekundarno izobraževanje (ISCED 2): tu so vključeni izdatki za osnovnošolsko izobraževanje, in sicer ocenjen del izdatkov za tretje izobraževalno obdobje osnovnošolskega izobraževanja (od 7. do vključno 9. razreda);

- Višje sekundarno izobraževanje (ISCED 3)

o Višje sekundarno, poklicno/strokovno (ISCED 3V): tu so vključeni izdatki za nižje in srednje poklicno in srednje strokovno- tehnično izobraževanje;

o Višje sekundarno-splošno (ISCED 3G): tu so vključeni izdatki za srednje splošno izobraževanje;

- Terciarno izobraževanje-krajši programi (ISCED 5): tu so vključeni izdatki za višješolsko strokovno izobraževanje;

- Terciarno izobraževanje-dolgi programi (ISCED 6-8): tu so vključeni izdatki za visokošolsko izobraževanje 1., 2. in 3. stopnje.

Javni izdatki za izobraževanje

Vsi javni oz. proračunski izdatki za formalno (stopenjsko) izobraževanje mladine in odraslih na ravni centralne in lokalne države. Med te izdatke spadajo javni izdatki, dodeljeni neposredno izobraževalnim ustanovam ter transferji in plačila dodeljeni gospodarstvu in drugim zasebnim entitetam. Med temi izdatki so v okviru terciarnega izobraževanja vključeni tudi izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost.

Javni izdatki za izobraževalne ustanove

Vključujejo neposredne proračunske izdatke:

- za poučevalne izobraževalne ustanove – to je ustanove, ki se ukvarjajo z neposrednim izvajanjem poučevanja (vrtci, osnovne šole, srednje šole, ustanove, ki izvajajo terciarno izobraževanje, ustanove za izobraževanje odraslih, in sicer v delu, ki se nanaša na formalno izobraževanje);

- za ne-poučevalne izobraževalne ustanove – to je ustanove, ki vodijo izobraževalne ustanove, ki zagotavljajo podporne storitve drugim izobraževalnim ustanovam, ki zagotavljajo dodatne storitve oz. vodijo programe pomoči udeležencem izobraževanja ali izvajajo druge strokovne naloge na področju formalnega izobraževanja (npr.: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, dijaški in študentski domovi, Center šolskih in obšolskih dejavnosti, Državni izpitni center, Zavod za šolstvo, Šola za ravnatelje, Andragoški center, Center za poklicno izobraževanje, Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu – NAKVIS). Sredstva za tovrstne ustanove se upoštevajo v delu, ki se nanaša na formalno izobraževanje.

Javni transferji gospodinjstvom in drugim zasebnim entitetam

Vključujejo:

- **transferje in plačila gospodinjstvom:** štipendije iz proračunskih sredstev na ravni centralne in lokalne države in, od l. 2018, subvencije za prevoze učencem, dijakom in študentom, subvencije za prehrano študentom;

- **transferje in plačila drugim zasebnim entitetam** kot so podjetja in neprofitne organizacije, ki na tej osnovi opravljajo neko dejavnost/storitev, povezano s formalnim izobraževanjem. Od leta 2018 so med temi transferji vključena sredstva podjetjem za sofinanciranje stroškov mentorstva za usposabljanje dijakov in študentov pri delodajalcih.

Javni transferji ali pomoči gospodinjstvom in drugim zasebnim entitetam se ne upoštevajo v končnem izračunu celotnih izdatkov za izobraževanje, saj so hkrati del (vir sredstev) zasebnih izdatkov za izobraževalne ustanove.

Enako velja tudi za druge transferje in plačila:

- transferji mednarodnih sredstev centralni/lokalni državi so hkrati del (vir sredstev) javnih izdatkov centralne/lokalne države za izobraževalne ustanove;

- plačila drugih zasebnih entitet za finančno pomoč študentom/gospodinjstvom so hkrati del (vir sredstev) izdatkov gospodinjstev za izobraževanje.

Mednarodni ali tuji viri sredstev za izobraževanje:

Vključujejo:

- plačila neposredno izobraževalnim ustanovam. Upoštevajo se tudi sredstva iz tujine za raziskovalno-razvojno dejavnost v izobraževalnih ustanovah terciarnega izobraževanja;

- transferje centralni državi (ta sredstva so upoštevana v proračunski porabi države za izobraževalne ustanove).

Zasebni izdatki za izobraževalne ustanove

Vključujejo:

- izdatke gospodinjstev in drugih zasebnih entitet, plačane neposredno izobraževalnim ustanovam (izdatki za šolnine, malice, kosila, šolo v naravi, za nastanitev v dijaških in študentskih domovih ipd.). Med izdatke drugih zasebnih entitet so vključena tudi sredstva le-teh za raziskovalno-razvojno dejavnost v izobraževalnih ustanovah visokošolskega izobraževanja.

Izdatki gospodinjstev za izobraževalne izdelke in storitve zunaj izobraževalnih ustanov

Vključeni so izdatki gospodinjstev za člane gospodinjstev, vključene v posamezne ravni formalnega izobraževanja, za izdelke in storitve, posredno ali neposredno povezane z vključenostjo v izobraževanje. Upoštevani so:

- izdatki za učbenike, strokovno literaturo, zvezke, za računalniško opremo, inštrukcije ipd.,

- izdatki za (subvencionirane) prevoze učencev, dijakov in študentov ter za (subvencionirano) prehrano študentov. Upoštevajo se izdatki samih gospodinjstev za navedene storitve in subvencije (v naravi) zanje iz proračunskih sredstev.

Izdatki drugih zasebnih entitet za finančno pomoč študentom/gospodinjstvom

Vključujejo izdatke podjetij za kadrovske štipendije in študentska posojila (slednja v Sloveniji le v letu 2001).

Celotni izdatki za izobraževalne ustanove

Vključujejo vse javne, mednarodne in zasebne izdatke, namenjene neposredno za izobraževalne ustanove.

Celotni izdatki za izobraževanje

So seštevek javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkov, namenjenih neposredno za izobraževalne ustanove in izdatkov gospodinjstev za izobraževalne izdelke in storitve zunaj izobraževalnih ustanov.

Poraba v okviru izobraževalnih ustanov

Vključuje porabo znotraj izobraževalnih ustanov (poučevalnih, ne-poučevalnih, javnih, zasebnih) za:

- nadomestila zaposlenim: po vrstah zaposlenih (učitelji, drugi) in vrstah nadomestil (za plače, za pokojnine, za druga nadomestila),

- druge tekoče izdatke,

- investicijske izdatke.

Izdatki za formalno izobraževanje na udeleženca

V prvi objavi podatkov so pri izračunu teh izdatkov za npr. finančno leto 2023 upoštevani udeleženci izobraževanja, preračunani v ekvivalent polne učne obremenitve (FTE), v šolskem/študijskem letu 2022/23.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja in usposabljanja ISCED je klasifikacija po kateri razvrščamo izdatke za formalno izobraževanje za potrebe mednarodnega poročanja. Več informacij o klasifikaciji ISCED je dostopnih na: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_\(ISCED\)](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED))

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja se pri tem raziskovanju ne uporabljajo.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Podatke, ki jih pridobimo iz različnih administrativnih in statističnih virov uredimo, združimo ter izračunamo oz. preračunamo skladno z zahtevami mednarodne metodologije. Podatke, ki v obstoječih virih niso na voljo oz. niso razčlenjeni do zahtevane ravni podrobnosti, kjer je to možno, ocenimo v skladu z opredeljenimi metodami ocenjevanja (ocenjevanje deloma na ravni posameznih izobraževalnih ustanov – šol, deloma na ravni agregiranih

podatkov). Podatke agregiramo po ravneh izobraževanja, glede na opredeljene kategorije virov sredstev, vrste transakcij in vrste porabe. Agregirane podatke po posameznih spremenljivkah primerjamo s podatki iz prejšnjega leta ter, kjer je to možno/smiselno, s podatki iz drugih podatkovnih virov (npr.: primerjava agregiranih podatkov na osnovi zaključnih računov šol z relevantnimi agregiranimi podatki iz proračunskih evidenc). Morebitne večje razlike v vrednostih še dodatno preverimo ter, če bo to potrebno, popravimo. Obdelavo končamo s pripravo tabel, urejenih po vrednostih opredeljenih spremenljivk. Agregirani/tabelirani podatki, pripravljene za objavo na nacionalni ravni, se za mednarodno poročanje prenesejo še v ustrezne »finančne« tabele mednarodnega vprašalnika Unesca, OECD in Eurostata (UOE).

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Raziskovanje ne poteka na podlagi slučajnega vzorca.

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- podatkovna baza SiStat: [Izobraževanje](#) – Izdatki za izobraževanje - Izdatki za formalno izobraževanje. Objavljeni podatki so izraženi v absolutnih vrednostih in v deležih od BDP, razvrščeni po ravneh izobraževanja.
- Prva objava (Izobraževanje - Izdatki za izobraževanje): »Izdatki za formalno izobraževanje, Slovenija, letno«.
- Elektronska objava (Izobraževanje - Izdatki za izobraževanje): »Izdatki za formalno izobraževanje, Slovenija, letno«.
- Evropski statistični urad (Eurostat)
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)
- Organizacija Združenih Narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Izboljšave/spremembe v razvrščanju podatkov o izdatkih za formalno izobraževanje po zahtevanih (pod)kategorijah oz. (pod)ravnih izobraževanja

Podatke o izdatkih za formalno izobraževanje pridobimo izključno iz obstoječih administrativnih in drugih podatkovnih virov. Tam zbrani podatki se praviloma nanašajo na izobraževalno ustanovo, in ne na posamezne programe/vrste programov, ki jih te ustanove izvajajo. To nas omejuje, še posebej če posamezna izobraževalna ustanova izvaja programe, ki sodijo v različne vrste oz. ravni izobraževanja. Omejitve v primerljivosti finančnih podatkov po (pod)ravnih izobraževanja izhajajo iz postopno uvedenih preteklih izboljšav v povezavi z razvrščanjem (ocenjevanjem) finančnih podatkov po zahtevanih (pod)kategorijah oz. (pod)ravnih izobraževanja, v skladu z zahtevami mednarodnega poročanja, kot navedeno v nadaljevanju:

- Od leta 2005 dalje od vrednosti izdatkov za osnovnošolsko izobraževanje odštejemo ocenjeno vrednost dela izdatkov za oddelke vrtcev v osnovnih šolah in jo prištejemo k izdatkom za predšolsko izobraževanje (do l. 2012 je bil kot del sredstev za izobraževanje upoštevan/prištet le ocenjeni del navedenih izdatkov za drugo starostno obdobje).

- Od leta 2010 dalje za potrebe mednarodnega poročanja po klasifikaciji ISCED razdelimo izdatke za osnovnošolsko izobraževanje, in sicer na osnovi ocen, med izdatke za primarno izobraževanje – raven ISCED 1 (1. do 6. razred osnovne šole) in na izdatke za nižje sekundarno izobraževanje – raven ISCED 2 (7. do 9. razred OŠ).

- Od leta 2012 dalje so med izdatki za formalno izobraževanje (v skladu s spremembami mednarodne klasifikacije ISCED in z zahtevami mednarodnega poročanja) vključeni tudi izdatki za 1. starostno obdobje vrtcev. Do leta 2011 je bil med izdatki za formalno izobraževanje upoštevan ocenjeni del izdatkov za drugo starostno obdobje vrtcev; (Prelom v časovni seriji)

- Od leta 2012 dalje podrobneje razdelimo izdatke za srednješolsko izobraževanje (v primerih srednjih šol/srednješolskih centrov, ki izvajajo različne programe srednješolskega izobraževanja in/ali imajo tudi enote višjih strokovnih šol), na osnovi ocen, med programe srednjega splošnega, srednjega poklicnega in strokovno-tehniškega ter višješolskega strokovnega izobraževanja (slednje prištejemo k izdatkom za višješolsko strokovno izobraževanje v okviru samostojnih višjih strokovnih šol).

- Od leta 2018 so, na osnovi dodatno opredeljenih metod ocenjevanja, podrobneje razdeljene nekatere vrste izdatkov (javnih izdatkov za zasebne izobraževalne ustanove med izdatke iz državnega in iz občinskih proračunov; javnih transferov gospodinjstvom ter izdatkov gospodinjstev zunaj izobraževalnih ustanov po pod-ravnih izobraževanja).

Dopolnitve zajema podatkov

- Od leta 2018, so kot del javnih izdatkov za izobraževanje, prišteti nekateri transferji gospodinjstvom, ki v preteklih letih niso bili vključeni. Zato podatki o obsegu javnih izdatkov za formalno izobraževanje in njihovem deležu v BDP od leta 2018 niso neposredno primerljivi s temi podatki za pretekla leta.

- Med transferji drugim zasebnim entitetam so od leta 2018 prikazana nekatera proračunska sredstva, ki so bila za pretekla leta praviloma vključena med proračunske izdatke neposredno za izobraževalne ustanove. Sprememba vpliva na razporeditev ne pa na obseg javnih izdatkov za formalno izobraževanje.

- Zajem izobraževalnih ustanov je bil v letu 2020 dopolnjen:

- Dodane so bile nekatere javne (poučevalne in ne-poučevalne) izobraževalne ustanove, ki izvajajo programe formalnega (stopenjskega) izobraževanja in/ali izvajajo strokovne naloge na področju formalnega izobraževanja, vendar pa dejavnosti, za katere so registrirane, sicer po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008) ne sodijo v področje izobraževanje.

- Dodane so bile zasebne izobraževalne ustanove, ki izvajajo programe formalnega (oz. stopenjskega) izobraževanja in ki delujejo kot gospodarske družbe (te v preteklih letih niso bile zajete).

Prej navedene spremembe vplivajo na vrednost podatkov o obsegu sredstev iz različnih virov za izobraževalne ustanove (javne in zasebne).

- Pri izobraževalnih ustanovah, ki izvajajo programe formalnega (stopenjskega) izobraževanja odraslih, se od leta 2020 kot del prihodkov iz zasebnih virov dodatno upoštevajo ocenjeni prihodki iz tržne dejavnosti (tj. prihodki, ki niso povezani z izvajanjem javne službe; taki prihodki so bili v preteklih letih v celoti izločeni).

Navedena sprememba vpliva na vrednost podatkov o obsegu zasebnih izdatkov za izobraževalne ustanove, predvsem na ravneh srednješolskega, višješolskega strokovnega in deloma visokošolskega izobraževanja.

Zaradi prej navedenih sprememb je prišlo do preloma v časovni vrsti. Podatki o sredstvih za izobraževalne ustanove za leta od 2020 niso neposredno primerljivi s temi podatki iz preteklih let.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Izdatki za formalno izobraževanje (ŠOL-FIN)

področje: Izobraževanje, podpodročje: Izdatki za formalno izobraževanje

- Metodološka pojasnila:
 - Raziskovanje o porabi v gospodinjstvih

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Poraba gospodinjstev

- Raziskovanje o stroških dela

področje: Plače in stroški dela, pod-področje: Stroški dela

- Raziskovalno-razvojna dejavnost pri izvajalcih

področje: Razvoj in tehnologija, pod-področje: Raziskovanje, razvoj in inovacije

- Udeleženci pred terciarnega izobraževanja in tisti, ki so izobraževanje na teh ravneh končali

področje: Izobraževanje

- Vpis študentov v višješolsko in visokošolsko izobraževanje

področje: Izobraževanje